

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בבא בתרא כה-ב

עניין: הרוצה שיחכים ידרים ושיעשיר יצפין

מהרש"א

הרוצה להחכים ידרים והרוצה בו'. הכונה זו כדלעיל כי הלחם אשר זו יחיה האדם הוא מרוח דרום והרוצה שלא להרבות הון רק כדי חייו שיחכים בתורה יתן פניו לאותו לך אשר הלחם בא ממנו ולא הזהב שהוא דרום אבל בהיפך הרוצה להעשיר יצפין יתן פניו לאותו לך אשר הזהב בא ממנו שהוא לפון כדלעיל ואמר וסימנך שלחן בלפון כו' שהוא שלחן מלכים ועשירים ולא היה עליו רק לחם הפנים רמז שלא יסמכו על ריבוי הונם כי לא ישבעו ממנו רק מן הלחם הבא מלך השני שהוא דרום ומנורה היטה צדדו שהיו מסתפקין בה בשמן לנר כן הרוצה להחכים לא יבקש ממון רב רק שיסתפק במעט כדי לקיים נפשו ונשמחו הקרויה נר אלהים נשמת אדם ודאמר מתוך שמתחכם מתעשר כו' כי החכם הוא המסתפק במה שיש לו כמ"ש הוא בעושר האמיתי שאמרו איזהו עשיר השמח בחלקו ומייתי מקרא וצמאלה עושר וכבוד דהאי צמאלה קאי אדלעיל דכתיב אדם מלא חכמה וגו' כי טוב סתרה גו' ר"ל שאין העושר תלוי בצמאל שיעשיר ויצפין אלא שהעושר תלוי בצמאלה של חכמה שזכר לעיל והיינו המסתפק במה שיש לו אי נמי כדאמרינן למשמאילים בחכמה דהיינו שלא לשמה זוכה לעושר וכבוד וקרוב לענינו דלעיל ראיתי כתוב שז

אגרא דכלה פרשת וישב

ומלמדת לאדם דעת בכל עת, דהנה שאלו להרב הקדוש מהרד"ב זצוק"ל מפני מה בעלי התורה והמצות אינם עשירים, והשיב דהנה הרוצה להחכים ידרים והרוצה להעשיר יצפין [ב"ב כה:], ממילא כיון שבוחרים בקצה הדרום, רחוקים המה מצפון זהב יאתה נאיוב לו כבן, ואמר אילו יבואו למדת אי"ן, להיותם כאין בטלים ממציאותם להבורא כל ית', אז היו משיגים את שניהם, כי באי"ן אין קצות ניכרים, זה שמעתי בשם הקדוש הנ"ל והדברים עמוקים מאד בחכמה^ס. והנה ידוע

פירוש הרי"ף על העין יעקב

מב הרוצה להחכים כו'. וקשה איך נמשכת החכמה כשידרים והעושר כשיצפין ועוד סימנא ל"ל. ונ"ל הרוצה להחכים שיתקיים תלמוד תורה ידרים כלומר יעשה תורתו קבע ועיקר כימין שהוא עיקר של אדם והרוצה להעשיר יצפין יעשה מלאכתו עראי וטפילה כיד שמאל שהיא יד כהה כי ימין הוא דרום וצפון הוא שמאל ואז זה וזה יתקיים בידו ויחכים ויעשיר וזהו הסימן שאמר שלחן בצפון ומנורה בדרום רמז כלומר אם את הדבר הזה תעשה להשמאל בעושר ולהימין בתורה אז יהיה לך שלחן ומנורה שהוא שניהם עושר ותורה ושניהם כאחד עומדים אבל אם תיגע להעשיר ותהיה הולך ונוטה אחר השמאל ולתבונה שהוא הימין לא תטה אונך א"א לך כלל להשיג לא זה ולא זה וסימן שלחן בצפון ומנורה בדרום שאינם מתקיימים שניהם אלא בזמן שידרים ויעשה עיקר בימין מן התורה וכל זמן שנתקיימה המנורה במקדש נתקיים השלחן:

כתב סופר פרשת תרומה

ועשית ונכרת זהב עהור וכו' כראיתי צאגדה אלאו' זל"ל צמס קדונו לכן הקדים שולחן לנוכרה ע"ד שאמרו ז"ל שמש"ס הקדים וצולון ליטשכר לפי שמוזיק אותו ואל"א לו ונצלערו וראוי' להקדימו ושלחן מרנו על המוזיק ומוכרה על העוסק בתורה כלאמרו ז"ל הרוצה להעשיר יצפין, להחכי' ידרים, וסימנך מוכרה ומוכרה על העוסק בתורה והקשה עליו ח"כ למה הקדי' ארון לשולחן, ונ"ל לייצג דיש שני ויני ת"ח דלדיק גמור כמו ר"ח צ"ד לא לרי' למוזיק כי כל העולם כיוון בצצילו והוא מוקדם צודאי לכל קוחרי הארץ, ואל"ל להם והם לריכי' לזכותו, אבל מי שלא בא למדגה זו הוא לרי' לזולון שיפרכסו, וזולין המוזיק קודם לו, ונעשה ח"ש ארון הקדש צבו הלוחו' מוכמי ועוד צקדשי קדשי' מרנו על ת"ח כהצ"ד שהוא קודש קדשי' ואינו נהנה מעושי' די לו צקצ כהצ"ד זה מוקדם לכל שולחן ולמוכרה, אבל מוכרה מרנו על ת"ח שאינו צמדגה זו ולא ככנס עדיין לפני ולפני', ולרי' להמוזיק השולחן קודם לו כנ"ל כון וק"ל:

ליקוטי מוהר"ן

חם בימי המגיד ז"ל היה איש עשיר ומיוחס. והיה מתנגד לאנשי המגיד. וספרו לו אנשיו מזה האיש ואמר להם שיראו לקרב אותו אליו. ולהשתדל בזה מאד ולהתפלל להשיי שיעזור להם: וכן עשו עד שעזרם ה'. שהביאו אותו להמגיד ז"ל. ונעשה איש כשר ירא שמים. אך התחיל לירד מנכסיו. ואמר המגיד ז"ל. שאלו שניכם אי"א שיהיו צמקוס אחד. היינו תורכ וגדולה. כי הרוצה להחכים ידרים להעשיר וצפין (צ"ב כה ע"ב). נמלא כשרוזה להחכים עומד לדרום. ע"כ אי"א לו להעשיר. כי כשכוח צדדו אזי אינו צלפון ועשירות צלפון. וכן להיפך. כ"א אם הוא בתכלית העניוות שהוא אין ממש. אזי אינו עומד צדדו לך כי אי"א לומר עליו שהוא צלפון או צדדו מאחר שהוא אין ואפס ממש. ע"כ אפשר שיהיה תורכ וגדולה צמקוס אחד. כגון משרע"ה ורבינו הקדוש.